

Szabadszemes objektumok

Szabadszemes napfoltok 1989-ben

1989-ben különösen erős volt a naptevékenység, mely számos feltűnő sarki fényt okozott. A szabad szemmel látható napfoltok száma is igen nagy volt. Rovatunk észlelői jórészt a horizontközeli légrétegeket kihasználva figyelték meg ezeket a foltokat, de néhányan erős szűrőket is használtak. Most munkájukból válogatunk.

JANUÁR

Glász Gábor (Környe): 10-én, 11-én, 15-én és 16-án egy-egy szabadszemes foltot észlelt a Napon. 17-én már két ilyen folt látható.

Döményné Ságodi Ibolya (Kajdacs): 11-én 14:30 UT-kor 1 folt látható szabad szemmel.

Kálovics Gabriella (Kajdacs): 16-ától 19-ig naponta rajzolt, s így öt foltcsoportot követhetett végig a Napon.

FEBRUÁR

Mizser Attila 10-én 15:30 UT-kor két szabadszemes foltot látott a lenyugvás előtt levő Napon. A nagyobb "1 h" felé, a perem közelében, ill. alatta egy apró, alig észrevehető folt. 12-én 16:00 UT-kor 1 folt látszott "2 h"-nál, kb. 5'-re a peremtől. Szintén Mizser Attila észlelte Budapestről.

13-án Sárnecky Krisztián Csajágról déltájban áttetsző ködrétegen keresztül a Nap nyugati peremén látott 1 foltot.

Dömény Gábor (Kajdacs) észlelései: 10-én 2 folt, 11-én és 13-án 3 folt, 14-én 2 folt (az egyik éppen nyugszik), 15-én 1 folt, 24-én 2 folt.

20-án délután 16:00 és 16:13 UT között a teljes holdfogyatkozás megfigyelésére készülődve a pécsi szakkör tagjai láttak 2 szabadszemes foltot a csaknem teljesen borult ég ellenére, a Ny-i horizonton lenyugvó Napon. Észlelők: Halmi Gábor, Hoffmann János, Keszthelyi Sándor, Patak Ákos. (Binokulárral 8–9 folt látszott.)

Kálovics Gabriella (Kajdacs) észlelései: 8-án feltűnik egy nagy foltcsoport, ami 15-én nyugszik. 12-étől 25-éig minden nap készült rajz a napfelszínről. Állandóan 2–4 foltcsoport látható. Február 28-tól ismét egy folyamatos észlelési sorozat következik, leírása a következő hónapnál található.

MÁRCIUS

Glász Gábor megfigyelései: 10-én, 15-én és 22-én látott 1–1 foltot.

Dömény Gábor észlelései: 2-án 2 folt, 8-án 1 folt, 16-án 2 folt, 23-án 3 folt. (A márc. 8. és 16. között végigkövetett óriási napfolt, mint tudjuk, Európa több részéről — Csehszlovákia, Hollandia, NSZK — megfigyelhető látványos sarkifény-jelenséget okozott márc. 13-án. Hazánkból nem érkezett sarkifény-megfigyelés erről a napról.)

Kalovics Gabriella észlelései: elsejétől 22-ig megnő az aktivitás, 4—5 foltcsoport is látható. Minden nap rajzot készített ebben az időszakban, kivétel március 21-e.

ÁPRILIS

Környén Glász Gábor észlelt 5-én, 6-én, 7-én 1-1 szabadszemes foltot rajzolva.

Kajdacsról Dömény Gábor 18-án 3 foltot látott, 20-án 3 foltot, 21-én szintén, 24-én 1 foltot jegyzett fel.

22-én Budapestről Sárnecky Krisztián látott a napkorong közepe táján hatalmas foltot hegesztőüvegen keresztül.

MÁJUS

6-án 16 UT körül Budapesten, az Uránia teraszáról egy kb. 10 fős csoport figyelte a Napot, melyen 2 folt mutatkozott. A nagyobbik méretét a 20 cm-es Heyde-refraktorral 80—90 ezer km-re becsülték, a másik folt éppen hogy látszik szabad szemmel. A leírást Sárnecky Krisztián készítette.

Dömény Gábor észlelései Kajdacsról: május 10-én és 15-én 1-1 folt a Napon, 24-én egy kis csoport, több apróbb foltból áll. 26-án egy folt, 29-én és 30-án két folt, 31-én 3 folt látszott.

JÚNIUS

Ebben a hónapban csak Dömény Gábor végzett megfigyeléseket. 7-én egy folt 10:00 UT-kor, 15-én 7:00 UT-kor 5 folt, köztük egy óriási. 19-én 1 folt látszott, 27-én 7:00 UT-kor viszont már 5 szabadszemes folt "szeplesítette a Nap ábrázatját".

AUGUSZTUS

Szakál Attila Hajdúdorogon 10-én, 11-én, 15-én és 18-án készített rajzokat, melyeken 1—1 napfolt látható.

Vincze Iván (Pécs) megfigyelései: 10-én 17:42 UT-kor 1 folt a Napon, mérete kb. 1/15 napkorong-átmérő.

12-én Püspökszentlászlón észlelt Halmi Gábor, Keszthelyi Sándor, Patacsi Zsolt és Vincze Iván. 17:30 UT-kor láttak egy szabadszemes foltot, melynek mérete kb. 1/20 napkorong-átmérő.

14-én Pécsről 17:38 UT-kor kb. 1/14 napkorong-átmérőjű folt látszott.

Szabó Róbert Ajkáról 16-én és 17-én végzett megfigyeléseket. Mindkét napon 17 UT körül 1—1, kissé megnyúlt foltot látott a Napon, hegesztőüvegen keresztül.

Halmi Gábor Pécsen 15-én 17:30 UT-kor észlelte a Napot. Az átlagos városi légkörön át határozottan látszott a lassan lenyugvó és intenzív vörös színt fölvevő napkorongon az 1,5—2' átmérőjű napfolt. Jellemző, hogy a sűrűbb, szennyezettebb rétegekbe merülő és a refrakciótól erősen ovális korongon is feltűnő jelenség volt 17:40 UT-kor.

SZEPTEMBER

Szakál Attila Hajdúdorogon 2-án és 3-án látott a Napon 1—1 kettős centrummal rendelkező foltot, némi összekötő ívvel (foltcsoport?). 24-én 1 folt látszott.

Glász Gábor Környén észlelt 22-én és 24-én, mindkétszer 1-1 folt látszott a napkorongon.

SÁGODI IBOLYA